

מכוח צבאי לבידוד כלכלי: השלב החדש במדיניות טראמפ מול איראן

אלדד שביט, ג'סי ויינברג וסימה שיין | גיליון 2191 | 27 באוגוסט 2026

הכרזת ממשל טראמפ על Operation Economic Outcast מסמנת מעבר לשלב חדש במערכה נגד איראן. לאחר כחצי שנה של לחימה, שבמהלכה ספגה טהראן פגיעה קשה, תמונת המערכה עדיין אינה שלמה: התנועה במצר הורמוז לא חזרה לשגרה והסוגייה הגרעינית נותרה ללא פתרון. לאור זאת, וושינגטון מבקשת לשנות את מרכז הכובד: פחות הישענות על הרחבה נוספת של המערכה הצבאית ויותר ניסיון לתרגם את ההישגים שכבר נצברו למנגנון מתמשך של לחץ כלכלי ופיננסי. התוכנית מרחיבה את הסנקציות המשניות ומכוונת גם למדינות, בנקים וחברות שסייעו לאיראן לעקוף את הבידוד. אולם פרטי האכיפה, זהות היעדים הבאים ולוחות הזמנים נותרו במידה רבה עמומים – באופן שמוותר לממשל מרחב תמרון רחב להחריף או להתאים את הלחץ בהתאם להתפתחויות. בטהראן מגיבים בשילוב של מסרי עמידות, איומים בהחרפת הלחץ בהורמוז וניסיון לשמר ערוץ מדיני. לכן הצלחת המדיניות תלויה לא רק ביכולת האכיפה מול מדינות שלישיות – בראשן סין, טורקיה ומדינות נוספות – אלא גם בשאלה אם ארצות הברית תוכל למנוע מאיראן להחזיר למרכז את הממד הצבאי באמצעות הסלמה. מבחינת ישראל, השאלה המרכזית היא אם שעון הלחץ על המשטר יתקדם מהר יותר מן השעון האיראני של שיקום היכולות, ביצור המעמד וחדוש ההתקדמות בתחום הגרעיני.

כמעט חצי שנה לאחר תחילת המלחמה נגד איראן, ממשל טראמפ משנה את מרכז הכובד של המערכה. ב-24 באוגוסט [השיק שר האוצר, סקוט בסנט, את Operation Economic Outcast](#) – מערכה שנועדה להרחיב באופן ניכר את בידודה הכלכלי והפיננסי של איראן ולאיים בסנקציות משניות על גורמים ברחבי העולם שימשיכו לקיים עמה קשרים. ואולם, לצד הרטוריקה החריפה של “Economic D-Day”, כולל [במסיבת העיתונאים](#) שבמהלכה הציג בסנט את התוכנית, הצעדים הראשונים מלמדים כי הממשל בחר בשלב זה במהלך מדורג: הוא הרחיב מאוד את יכולת האכיפה והבהיר את כללי המשחק החדשים, אך נמנע עדיין מהפעלת הכלים הכבדים ביותר, ובראשם פגיעה בבנקים סיניים גדולים.

זהו שינוי משמעותי, אך אין מדובר במעבר מכפייה לדיפלומטיה או בויתור על השימוש בכוח. לאחר חודשים שבהם המערכה הצבאית הסבה לאיראן נזק כבד אך לא הביאה להסדר, לא החזירה את מצר הורמוז לפעילות מלאה ולא פתרה את סוגיית הגרעין, הממשל מבקש כעת להשתמש בהישגים הצבאיים שכבר נצברו כדי להעצים את יעילות הלחץ הכלכלי. הדגש עובר אפוא מהרחבה נוספת של המלחמה לניסיון לתרגם את הכוח שכבר הופעל ללחץ שיחייב את טהראן לשנות את חישוביה ולחזור למשא ומתן מעמדה חלשה יותר.

לא מכת מחץ, אלא מנגנון של לחץ מצטבר

בשלב הראשון הטיל משרד האוצר סנקציות על כ-60 אישים, חברות וכלי שיט והרחיב את סוגי הפעילות העלולים לחשוף גורמים זרים לסנקציות משניות בחמישה מגזרים: נכסים דיגיטליים, זהב, טכנולוגיה, תעופה וספנות. בסנט הזהיר כי מדינות וחברות שימשיכו לסייע לאיראן למכור נפט ולהפיק ממנו הכנסות עלולות לאבד גישה למערכת הפיננסית מבוססת הדולר.

אולם, הממשל נמנע בשלב זה מצעדים גורפים נגד המדינות הממשיכות לסחור עם איראן. בסנט אף הסביר כי בכוונתו לתת להן תקופת הסתגלות קצרה כדי לשנות את התנהלותן, לפני הפעלת מלוא עוצמת הסנקציות. הוא סירב לפרט מה יהיו היעדים הבאים ומתי יופעלו נגדם צעדי הענישה.

לכן, למרות הכותרות הדרמטיות, נכון יותר לראות בתוכנית לא "יום דין" כלכלי חד-פעמי אלא מנגנון של כפייה מצטברת. הממשל מאפשר לחברות ולמדינות זמן קצר לנתק את קשריהן עם איראן, ובמקביל מותיר בידי מרחב תמרון לבחור את היעדים, את העיתוי ואת עוצמת האכיפה, ואף לקשור את הפעלת הסנקציות להתנהלות האיראנית וליעדי מדיניות אמריקאיים אחרים. המשמעות היא שהסנקציות המשניות עשויות להיות מופעלות באופן סלקטיבי ולא אחיד.

זו גם הסיבה שהתגובה הראשונית של השווקים הייתה מתונה יחסית. מחירי הנפט אף ירדו לאחר ההכרזה, בין היתר משום שהצעדים המעשיים נתפסו כפחות מידיים מן הרטוריקה שקדמה להם.

הכלים ברורים, מצב הסיום פחות

בטווח המיידי, מטרות המהלך ברורות יחסית: לצמצם את הכנסות איראן, לפגוע ביכולתה לעקוף את הסנקציות, להקשות עליה לשקם את מערכי הטילים והכטב"מים ולממן את משמרות המהפכה ואת רשת השלוחים, ובמקביל להחליש את מנוף הורמוז.

היעד הרחב יותר הוא ככל הנראה להחזיר את טהראן למשא ומתן בתנאים נוחים יותר לארצות הברית. הממשל הבהיר את כיוון הלחץ ואת הכלים העומדים לרשותו, אך הותיר עמימות הן לגבי אופן ועיתוי הפעלתם והן לגבי התנאים שבהם יהיה מוכן להתחיל להסירם. בסנט הציג בפני איראן בחירה בין בידוד קשה לבין אפשרות עתידית להשתלב מחדש בכלכלה הבינלאומית, אך לא פירט מהם התנאים המעשיים לכך. לא ברור אם פתיחה מלאה של מצר הורמוז תספיק להתחלת הקלה, מה יידרש בתחום הגרעין, איזה מקום יתפסו מערכי הטילים והשלוחים, והאם ארצות הברית מוכנה להסרה מדורגת של הסנקציות או דורשת תחילה הסכמה על מכלול הסוגיות.

עמימות זו אינה שולית. לחץ כלכלי יכול לשמש מנוף למשא ומתן רק אם הצד הנתון ללחץ מאמין כי קיימת דרך ממשית לקבל תמורה עבור שינוי התנהגות. אם בטהראן יגיעו למסקנה שמטרתה הסופית של וושינגטון היא לערער את עצם שרידות המשטר, גם ויתורים משמעותיים עשויים להיראות חסרי תועלת, והתמריץ להסלמה דווקא יגדל.

מצר הורמוז – חלק בלתי נפרד מהאסטרטגיה

המערכה הכלכלית אינה עומדת בפני עצמה. היא נשענת על המצור האמריקאי ועל הניסיון להקטין את יכולתה של איראן להשתמש במצר הורמוז כמנוף לחץ. במשך חודשים הצליחה טהראן לשבש באופן משמעותי את התנועה במצר ולהעלות את מחיר העימות עבור ארצות הברית ומדינות המפרץ. כעת מנסה וושינגטון לשנות את המשוואה: לצמצם את הכנסות איראן עצמה ובמקביל להגדיל את היכולת של מדינות המפרץ להמשיך ולהוציא נפט לשוק.

בהקשר זה, יש חשיבות מיוחדת למבצע שמנהל הצבא האמריקאי בשבועות האחרונים להעברת מכליות דרך הנהיב הדרומי של המצר, סמוך לעומאן. לפי [גורמים אמריקאים](#), מדובר במבצע ייעודי שבמסגרתו עוברות מדי לילה כ-20-15 מכליות בחלונות זמן מתואמים, תחת מעטפת אמריקאית. המאמץ כולל לא רק הוצאת מכליות טעונות אלא גם הכנסת מכליות ריקות למפרץ כדי שיוכלו להעמיס נפט ולצאת ממנו. לדברי הגורמים, המבצע התאפשר לאחר סדרת תקיפות אמריקאיות שפגעה במכ"מים וביכולות המעקב הימי האיראניות.

הממשל מציג את המבצע כהישג משמעותי. [שר האנרגיה כריס רייט אמר](#) כי היקף ייצוא הנפט דרך המצר הגיע בממוצע ליותר מ-8 מיליון חביות ביום, וביום מסוים אף לכ-15 מיליון חביות. אם נתונים אלה מדויקים, מדובר בהתאוששות משמעותית ביחס לשפל שנרשם לאחר פרוץ המלחמה, גם אם עדיין לא בחזרה לרמות שלפניה. הנתונים המסחריים אינם מאפשרים בשלב זה לאמת את טענות הממשל. הנתון של Kpler לגבי 60 ימי מזכר ההבנות – ממוצע של כ-6.1 מיליון חביות ביום – מתייחס לתקופה רחבה יותר ולכן אינו סותר כשלעצמו את הטענה האמריקאית בדבר עלייה חדה בשבועיים האחרונים. עם זאת, גם חברות המעקב אינן מזהות לפי שעה זרימה בהיקפים שמאמתים בבירור את המספרים הגבוהים שמציג הממשל.

הפער בין הנתונים האמריקאיים לבין הערכות המעקב עדיין אינו פתור. חלק ממנו יכול לנבוע מאופי המבצע עצמו: יותר מכליות עוברות בלילה כשמערכות הגילוי שלהן כבויים, ולכן אינן מזהות בזמן אמת. [חברת המעקב Kpler](#) מציינת כי בשבוע האחרון של מזכר ההבנות, לא ניתן היה לקשור באופן ישיר כ-66 אחוזים מהנפט שזוהה מחוץ למפרץ למסלול המעבר שלו, ושיעור המעברים שסווגו כ"חשוכים" או בלתי מזהוים עלה מאוד. בנוסף, [ה-Wall Street Journal](#) מציין שגם נתוני הטעינה במפרץ והייבוא ביעדים הסופיים עדיין אינם מאשרים במלואם את המספרים הגבוהים שמציג הממשל.

לאור זאת, נכון בשלב זה להימנע מקביעה שארצות הברית כבר הצליחה לשלול מאיראן את מנוף הורמוז. הממשל טוען כי המבצע החשאי מאפשר להעביר כמויות משמעותיות בהרבה מכפי שניתן לראות במערכות המעקב; הנתונים העצמאיים מצביעים על התאוששות מסוימת, אך עדיין רחוקה מאוד מחופש שיט מלא.

איראן מצדה מנסה להוכיח שהשליטה האמריקאית רחוקה מלהיות מלאה. היא ממשיכה לקבוע כללי מעבר משלה, ולאחרונה הכניסה עשרות מכליות לרשימות שחורות ואיימה בקנסות, מעצר והחרמת מטענים. מבחינת טהראן, עצם היכולת לגרום לחברות ספנות ולמבטחים לחשוש מן המעבר עשויה להיות חשובה לא פחות מן היכולת לעצור פיזית כל מכלית.

מכאן נובע גם אחד הסיכונים המרכזיים למדיניות האמריקאית. אם בטהראן מעריכים שהמבצע האמריקאי עדיין שברירי, האיראנים עלולים להסיק שדי בפגיעה במספר קטן של מכליות או בהחרפה מבוקרת של האיום כדי לעצור את ההתאוששות ולהחזיר את טראמפ לדילמה הצבאית שממנה הוא מבקש להימנע. מנגד, אם איראן תעריך שהמבצע אכן מצליח להעביר בחשאי כמויות גדולות ושליטתה בהורמוז נשחקת, גם אז עשוי לגדול התמריץ להסלים – הפעם כדי למנוע ממנוף המצר לאבד מערכו. יודגש, כי האיומים הקודמים של הנשיא טראמפ להסלים את המערכה עד כדי מתקפה אמריקאית רחבת היקף נגד מטרות באיראן, שבסופו של דבר לא התממשו, רק חידדו בעיני האיראנים את חוסר הרצון של הממשל להפעיל כוח.

לכן, המאבק בהורמוז כבר אינו רק על מספר האוניות או חביות הנפט שעוברות בו מדי יום. הוא מאבק על מי קובע בפועל את כללי המשחק במצר, ועל השאלה האם ארצות הברית יכולה להגדיל בהדרגה את תנועת האנרגיה בלי להיגרר מחדש למלחמה רחבה. התשובה לכך תהיה אחד המדדים המרכזיים להצלחת האסטרטגיה הכלכלית החדשה.

מדינות שלישיות – מבחן האכיפה של התוכנית

הצלחת המהלך של הממשל אינה תלויה רק בעומק הפגיעה הישירה באיראן, אלא במידה רבה ביכולתה של וושינגטון לשנות את התנהגותם של בנקים, חברות וממשלות במדינות שלישיות. זהו למעשה ההיגיון המרכזי של הרחבת הסנקציות המשניות.

אולם, גם אם הממשל יהיה נחוש להפעיל את הסנקציות המשניות, האכיפה הרבה יותר מורכבת מן ההכרזה עליהן. ככל שחברה או בנק תלויים יותר בדולר, במימון מערבי ובשוק האמריקאי, כוח ההרתעה של וושינגטון רב יותר. אולם, איראן פיתחה לאורך שנים רשתות שנועדו בדיוק לצמצם את החשיפה הזאת: חברות קש, בתי חלפנות, "צי צללים", הסוואת מקור המטענים, נכסים דיגיטליים ומערכות תשלום שאינן נשענות במלואן על הדולר. משרד האוצר עצמו תיאר בחודשים האחרונים רשתות כאלה המשתרעות מסין והונג קונג עד טורקיה והאמירויות. ניתן לפגוע בהן ולייקר מאוד את עלות פעילותן, אך קשה לאטום אותן לחלוטין.

סין היא המבחן הגדול ביותר, אבל בוודאי לא היחיד. בייג'ינג נותרה הלקוחה העיקרית של הנפט האיראני. המשלוחים ירדו משמעותית בעקבות המלחמה והמצור, אך בתי זיקוק עצמאיים ממשיכים לרכוש נפט באמצעות מתווכים ומערכות תשלום שקשה יותר לחשוף ללחץ אמריקאי. מאז מרץ 2025 הכריז משרד האוצר האמריקאי על סנקציות נגד בתי זיקוק עצמאיים בסין, במהלך שנועד להגביר את הלחץ על איראן ולצמצם את רכישות הנפט האיראני מצד סין.

מבחינת וושינגטון, קל יחסית להכניס לרשימות שחורות בית זיקוק עצמאי, חברת קש או ספינה; הרבה יותר מורכב לאיים על בנק סיני גדול או על גוף מרכזי במערכת הסחר, משום שצעד כזה עלול לייצר השלכות רחבות על היחסים הכלכליים בין שתי המעצמות. בהתאם לכך, בסנט נמנע בגל הראשון מפגיעה בבנקים הסיניים הגדולים והסביר כי אינו מעוניין ליצור זעזוע במערכת הפיננסית העולמית. הקושי גדל דווקא כאשר הממשל מבקש במקביל לייצב את יחסיו עם בייג'ינג ולהימנע מהפיכת המחלוקות הקיימות לעימות רחב יותר. מכאן, שאפקטיביות הסנקציות תלויה לא רק בנזק שהן גורמות לאיראן, אלא גם ביכולתה של ארצות הברית לשאת לאורך זמן במחירים הכלכליים והמדיניים של אכיפתן מול שותפות סחר מרכזיות.

לעובדה זו יש משמעות מיוחדת לקראת הפגישה הצפויה ב-24 בספטמבר בווינגטון בין טראמפ לנשיא סין שי ג'ין-פינג. טראמפ רוצה מצד אחד למנוע מסין להמשיך לספק לאיראן את אחד ממקורות ההכנסה האחרונים שנותרו לה, אך מצד שני הוא מבקש לנהל עם בייג'ינג מערכת יחסים רחבה בהרבה הכוללת סחר, טכנולוגיה, חומרי גלם וסוגיות אסטרטגיות.

לכן, המבחן אינו רק אם הסינים ימשיכו לקנות נפט מאיראן, אלא עד כמה טראמפ יהיה מוכן לטפס במדרג האכיפה כאשר המחיר מתחיל להסתמן כמשבר עם בייג'ינג עצמה.

הבעיה אינה מוגבלת לסין. גם טורקיה, עיראק, מדינות המפרץ וחברות אירופיות משמשות, בדרכים שונות, חלק ממערך הסחר, המימון, התובלה והטכנולוגיה שאיראן יכולה להיעזר בו כדי לעקוף את הלחץ. איחוד האמירויות כבר הודיעה לפני [כשבוע](#) על השעיה מלאה של היחסים הכלכליים עם איראן. מדובר במכה משמעותית לרפובליקה האסלאמית, שכן איחוד האמירויות היא שותפת הסחר השנייה בגודלה של איראן בעולם, אחרי סין. אולם ככל שווינגטון עוברת מהענשת חברות קש וגופים שוליים לפגיעה בבנקים, חברות אנרגיה וגופים מרכזיים במדינות שהיא זקוקה לשיתוף פעולתן, כך עולה גם המחיר המדיני של האכיפה. במקרה של טורקיה ועיראק, למשל, לחץ כלכלי חריף מתנגש באינטרסים רחבים יותר עם שתי המדינות ועלול גם להתנגש באינטרסים אמריקאיים בסוריה ובמאמץ לחזק את מוסדות המדינה מול גורמים פרו-איראניים; מול אירופה, הקושי יהיה לשמר קואליציית לחץ רחבה על איראן מבלי להפוך את הסנקציות עצמן למקור של מחלוקת בתוך המחנה המערבי.

זו גם הסיבה שהאופי המדורג של התוכנית חשוב. בסנט לא ניסה ביום הראשון לנתק באחת את כל שותפות הסחר של איראן, אלא יצר מדרג: הרחבת הסמכות, אזהרה, פרק זמן לשינוי ההתנהלות ורק לאחר מכן אפשרות להחרפת האכיפה. המבחן האמיתי יגיע כאשר חברות ומדינות יסרבו להיענות ואז יתברר עד כמה הממשל מוכן לשלם מחיר ביחסים עם שותפות חשובות כדי לאכוף את בידוד איראן.

מכאן שהעוצמה האמיתית של התוכנית נובעת מהשילוב בין הסנקציות לבין המצור הפיזי: הסנקציות לבדן אינן יכולות לאטום לחלוטין את הכלכלה האיראנית, אך כאשר הן מצטרפות לקושי של איראן להוציא נפט וסחורות לשוק, יכולת ההסתגלות שלה מצטמצמת משמעותית.

התגובה האיראנית

שר הכלכלה האיראני, עלי מדני־זאדה, הציג את הקו המרכזי של גורמי המקצוע במשטר בהדגישו כי אין במהלך האמריקאי כל חדש שהרי ארצות הברית מנסה זה שנים לנתק את עורקי הכלכלה האיראנית, וכי איראן הכינה עצמה למהלך עם תוכנית ואמצעי נגד. אולם הוא גם הודה כי הלחצים והצעדים שננקטו מאז השנה שעברה גרמו נזק רב לציבור והגבירו את האינפלציה – אמירה שסותרת את הטענה שהסנקציות חסרות השפעה.

מנגד, התקשורת השמרנית, המזוהה עם משמרות המהפכה, מציגה את הסנקציות החדשות כהודאה בכישלון האופציה הצבאית. על רקע זה, היא גם מבהירה כי איראן תעדיף הסלמה על פני כניעה. במקביל, חוזרים איומים גלויים או מרומזים לפגוע בזרימת הנפט מהמפרץ, להרחיב את הפיקוח האיראני על השיט ולהעניש מדינות שישתפו פעולה עם המערכה האמריקאית.

את התגובות הראשוניות באיראן ניתן לאפיין כהרגעה כלפי פנים, איומים כלפי מדינות משתפות פעולה ואפשרות להחרפת הלחץ במצר הורמוז. זאת, בנוסף להמשך פיתוח נתיבי סחר, תשלומים ומימון חלופיים, בדגש על שכנותיה – סין, רוסיה והאחרות.

הסימנים הזמניים מצביעים בינתיים על החרפת הלחץ על המשק האיראני. גם אם בינתיים קשה לכמת במדויק את היקפו, כחלק מהלחצים לקראת ההודעה האמריקאית, הדולר כבר חצה את רף ה-2 מיליון ריאל לדולר בשוק החופשי, מחיר הזהב והמטבעות רשמו שיאים חדשים, והפרשנים הכלכליים מדברים על עלייה נוספת בציפיות האינפלציוניות ובביקוש לדולר ולזהב כאמצעי הגנה. עוד לפני ההכרזה החדשה, בכירי המערכת הכלכלית הודו שהמשק כבר מצוי תחת לחץ כבד. בולטים בהקשר זה דבריו החריפים של [הנשיא פזשכיאן](#) (ב-5 באוגוסט) שקבע כי "המצב שאנו מתמודדים עמו כיום הוא הקשה ביותר מאז המהפכה. הסנקציות שהיו קיימות הוחרפו, לאחר מכן הטילו סנקציות על הבנקים ועל המערכת הפיננסית שלנו, אחר כך פתחו במלחמה, ולא הסתפקו בכך אלא גם הטילו עלינו מצור. בתנאים הגרועים ביותר הם מנסים להוריד אותנו על הברכיים"; נגיד הבנק המרכזי, עבדולנאצר המתי, בהתבטאות המדאיגה ביותר (בראיון טלוויזיוני ב-19 באוגוסט) קבע כי "ייצוא הנפט שלנו כמעט נפסק". יצוין כי הערכת עומק הפגיעה בכלכלה האיראנית אינה פשוטה: חלק מהנתונים הרשמיים מתפרסמים בפיגור, קיימים פערים בין נתוני הממשלה לבין השוק החופשי, והמלחמה והמצור מקשים עוד יותר על הערכת הפעילות הכלכלית בזמן אמת. עם זאת, שער החליפין, עליית מחירי הזהב והודאותיהם של בכירי המשטר מצביעים על החרפת הלחץ.

הסיכון המרכזי: איראן עלולה לנסות לחזור למלחמה

הממשל האמריקאי בוחר להעמיק את המערכה הכלכלית בין היתר משום שטרמפ מבקש להימנע מחזרה למלחמה רחבה. בסנט אף אמר עוד לפני הכרזתו שהדגש הכלכלי עשוי לצמצם את הצורך בחידוש מהלך צבאי גדול. אם גם בטהראן מגיעים למסקנה שטרמפ אינו רוצה לחזור למערכה, איראן תראה בכך לא רק מגבלה אמריקאית אלא נקודת תורפה שאפשר לנצל. ההערכה היא שככל שארצות הברית מצליחה לשחוק את יכולת איראן לקבוע את כללי השיט ולהקטין את הכנסותיה, כך יכול לגדול התמריץ האיראני לבצע פעולה שתשיב את תחושת הסיכון: פגיעה משמעותית במכלית, שימוש מוגבר בטיילים ובכטב"מים, תקיפה נגד כוח אמריקאי או מדינת מפרץ, או הפעלה חריפה יותר של החות'ים והמיליציות.

אולם, במקביל, שני הצדדים ממשיכים לשמר את האופציה הדיפלומטית. כלל המתווכים שממשיכים במגעים עם הצדדים מציינים התקדמות, ללא פירוט. בדיווחים ראשוניים בתקשורת הסעודית נמסר כי הרמטכ"ל הפקיסטני, שסיים לאחרונה ביקור תיווך בטהראן, דרש הפסקת תקיפות מצד מיליציות הקשורות לאיראן (ככל הנראה הכוונה לחות'ים התוקפים את סעודיה שמצויה בהסכם הגנה עם פקיסטן) וכן חזרה למסגרת הצהרת הכוונות שנחתמה באיסלאמבאד.

המשמעות ליראן

לישראל יש אינטרס לתת למדיניות החדשה הזדמנות. אם ארצות הברית מצליחה לצמצם את הכנסות המשטר, לפגוע ברשתות הרכש והשיקום ולהחליש את מנוף הורמוז בלי לחזור למערכה רחבה, המהלך עשוי לקבע חלק משמעותי מההישגים הצבאיים שכבר נצברו.

עם זאת, השיח הישראלי עם וושינגטון צריך להתמקד בשלושה נושאים: ראשית, לחבר את הלחץ למצב סיום ברור ולהגדיר אילו צעדים איראניים יאפשרו הקלה הדרגתית; שנית, להבטיח שהדחיות לפתוח את מצר הורמוז ולהפחית את מחירי האנרגיה לא תדחק לשוליים את סוגיית הגרעין ואת הדיון באיומים הצבאיים המרכזיים שמציבה איראן; ושלישית, לגבש עם הממשל מדרג תגובות לתרחישי הסלמה איראניים, כדי שטהראן לא תוכל לנצל את רצון טראמפ להימנע ממלחמה נוספת כדי ליצור פער בין ישראל לארצות הברית.

באותה מידה, ישראל צריכה להיזהר שלא לדחוף את וושינגטון להרחבת המלחמה דווקא כאשר הממשל מנסה להוכיח שניתן להשיג את יעדיו בלי לחזור אליה. כל הצעה לפעולה צבאית נוספת צריכה להיבחן לא רק לפי היקף הנזק שהיא יכולה לגרום לאיראן, אלא לפי יכולתה לקרב מצב סיום, לצמצם את האיום לטווח ארוך ולהקטין את הצורך במחויבות אמריקאית ממושכת.

סיכום

Operation Economic Outcast מסמן שלב חדש, אך לא תפנית מלאה, במדיניות טראמפ. הכוח הצבאי אינו מוחלף על ידי הכלכלה. הוא הופך לרקע שמאפשר לממשל לנסות ולמצות את יתרונו הכלכלי והפיננסי בלי להרחיב כעת את המלחמה. עם זאת, השימוש בסנקציות מדגיש את החולשה הבסיסית במדיניות האמריקאית לאורך המלחמה. הסנקציות נותרות כלי מרכזי להשגת יעדים מדיניים, אך הן אינן מטרה בפני עצמן. כתוצאה מכך, העמימות סביב התוכנית שהציג בסנט אינה פותרת את הבעיות המרכזיות ועדיין אינה מציעה מנגנון ברור לסיום המלחמה. יתרה מכך, האסטרטגיה החדשה מחייבת סבלנות, עקביות ונכונות להפעיל לחץ לאורך זמן – תכונות שאינן תמיד מתיישבות עם נטיית טראמפ לחפש הישגים מהירים ולשנות את עוצמת הלחץ בהתאם להתפתחויות ולשיקולים אחרים.

גם ההכרזה עצמה מלמדת על זהירות גדולה יותר מכפי שנרמז בטרוריקה המקדימה. וושינגטון בנתה מנגנון אכיפה רחב והציבה איום משמעותי על מדינות וחברות, אך השאירה לעצמה מרחב להחריפו בהדרגה ובמיוחד נמנעה לפי שעה מן ההתנגשות הישירה עם סין.

מכאן, שהמבחן יהיה מורכב: לא ברור אם הממשל אכן יהיה מוכן לאכוף את האיום גם מול סין ושותפות כלכליות חשובות; אם יצליח להמשיך לשחוק את מנוף הורמוז; ואם יוכל לעשות זאת מבלי שטהראן תחזיר למרכז את הממד הצבאי באמצעות הסלמה.

זהו הפרדוקס המרכזי של המדיניות החדשה: ככל שהלחץ הכלכלי והמאמץ לשחוק את השליטה האיראנית במצר הורמוז יצליחו יותר, כך עשוי לגדול התמריץ של טהראן להשתמש במנוף שנותר לה – הסלמה צבאית. אם טראמפ יצליח למנוע מהלך כזה באמצעות הרתעה ובמקביל להותיר לאיראן מסלול ברור להסדרה, הזמן עשוי להתחיל לפעול לטובת ארצות

הברית. אם לאו, איראן תנסה להוכיח כי דווקא רצון טראמפ להימנע ממלחמה נוספת הוא עדיין נקודת התורפה המרכזית באסטרטגיה האמריקאית.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.